

De vijf bijdragen die door fractievoorzitter Jeroen Berends uitgesproken werden tijdens de begrotingsbehandeling op donderdag 10 november 2022.

1. Algemene Beschouwingen inleiding

Vandaag ligt de eerste begroting van het nieuwe college gesteund door de nieuwe coalitie voor. En de ambitie spat er vanaf. Toen ik de begroting las had ik voor het eerst het gevoel "ja...we zijn samen onderweg naar 2036". Het is belangrijk om iedereen dat gevoel te geven. Als je merkt dat er stappen worden gezet richting de stip aan de horizon geeft dat energie.

Maar dat was niet het enige gevoel; De huidige tijd schreeuwt om meer gemeenschapszin en solidariteit. Corona, de schandelijke oorlog in Oekraïne, torenhoge inflatie, onbetaalbare energieprijzen, stikstof; er zijn veel onzekerheden. In tijden van onzekerheid is gemeenschapszin de beste reddingsboei en kurk waarop we kunnen blijven drijven: Minder IK, meer WIJ. Ook dat leest mijn fractie terug in deze begroting; of het nu gaat om het sociale vangnet sterker te maken, verward gedrag aan te pakken, de economische agenda uit te voeren, het anders kijken naar volkshuisvesting of het handen en voeten geven aan participatie; uit alles blijkt minder IK en meer WIJ. En dat is goed voor Doetinchem want dat zit met het *naoberschap* al in onze genen en daar moeten we maximaal gebruik van maken....

De coalitieagenda heeft als titel "samen groeien in kwaliteit": Niet groeien voor financieel gewin of om de markt een plezier te doen...maar groeien om het samen beter te maken.

We zien dat er met deze begroting veel stappen worden gezet. Om stappen te zetten moet je eerst goed in beeld hebben waar je heen loopt. In deze begroting worden veel onderzoeken aangekondigd. Dat kan noodzakelijk zijn om de richting te bepalen maar we verwachten dan bij de komende begrotingen wel de schop in de grond en niet de aankondiging een papierberg. Dat geldt ook voor belangrijke onderwerpen als duurzaamheid, verkeersveiligheid en woningbouw. Op die 3 thema's zit beweging en moedigen we graag het college aan om samen met de raad flinke slagen te maken.

De woningmarkt lijkt wat af te koelen. Dat betekent niet dat er geen huizen nodig zijn. Mensen moeten gewoon een dak boven hun hoofd hebben en dan gaat het dus niet over een economische waarden als "huizenprijzen of overwaarde" maar om volkshuisvesting en een thuis voor iedereen beschikbaar hebben. Woningbouwprojecten duren lang. We weten dat veel inwoners in Doetinchem, Wehl en Gaanderen staan te springen om een huis. En die komen er ook; alleen in Nederland regeltjes land duren ruimtelijke projecten helaas soms lang. Bezwaar maken lijkt tegenwoordig de norm te worden als het gaat om ruimtelijke projecten; Vaak is dat helaas iets teveel "meer ik en minder wij"....

In het verleden ging de discussie in deze raad regelmatig over de lijn sociaal of fysiek. Mijn fractie is blij dat deze in onze ogen verzonnen tegenstelling steeds meer wegebt. Om mensen te laten integreren in onze samenleving is onderwijs, werk en een thuis nodig. Om wat aan het milieu te doen moeten we wat minder de auto pakken en vaker de fiets. De wegen moeten hier dan wel op worden aangepast en daar is budget voor nodig. Niet omdat we van asfalt houden maar om transities te faciliteren en mogelijk te maken. Om de elektrische auto in de toekomst op te kunnen laden zal er wel fysieke infrastructuur moeten liggen en om mensen aan een baan te helpen moeten we een bloeiende economie hebben die weer belang heeft bij een goede bereikbaarheid.

Laten we voor ons onderwijs en onze economie duimen dat die o zo nodige RegioExpres spoedig gaat rijden. Allemaal fysieke inspanningen om een sociaal doel te kunnen bereiken. Geen tegenstelling maar eerder Yin en Yang, fysiek en sociaal kunnen niet zonder elkaar en liggen in elkaars verlengde.

Voorzitter, de coalitieagenda, ons verkiezingsprogramma maar zeker ook punten van andere partijen lezen wij goed terug in deze begroting. En dat is mooi; dat is de kracht van lokaal.

2. Het hoofdstuk 2036 uit onze begroting.

Ik gaf het in mijn algemene beschouwing al aan: Fijn dat we er wat meer gevoel bij krijgen. Samen op weg naar die stip aan de horizon, 70.000 inwoners in 2036.

In gesprekken die ik heb blijven veel mensen daar al wat hangen. Hoezo die 70.000 inwoners in 2036? Volgens mijn fractie benoemen we hiermee het middel en niet het doel. De echte vraag is; wat voor een gemeente willen we zijn in 2036. Volgens ons is daarop het antwoord; een gastvrije centrumgemeente die aantrekkelijk is voor vrijetijdsbesteding, een divers en goed kunst en cultuur aanbod heeft, die een fijne natuurbeleving kent, goed bereikbaar is, waar je prettig kunt wonen en mensen de kans krijgen om een heel leven te leren.

Het middel om dat allemaal mogelijk te maken: 70.000 inwoners zodat we de juiste schaal hebben om nog steeds onze identiteit te kunnen behouden maar wel een goede rol in de regio kunnen blijven spelen en onze inwoners de best mogelijke voorzieningen te kunnen blijven bieden.

Om die prettige woonomgeving te zijn vinden inwoners veiligheid van groot belang. In ons verkiezingsprogramma hebben we daarom al gepleit voor extra toezicht. In deze begroting wordt een eerste stap gezet door extra BOA's aan te trekken.

Een prettige woonomgeving gaat natuurlijk samen met goed onderwijs en een bloeiende economie. In onze ogen is de transformatie van de spoorzone een uitstekende plek om krachtige verbindingen tussen diverse terreinen te kunnen maken. Een mobiliteitshub, onderwijsvoorzieningen en wonen voor diverse doelgroepen samen op één plek en waarin kansen zijn om dit op hoogwaardige wijze in te vullen met aandacht voor klimaatadaptatie, duurzaamheid en het aantrekken van studenten en starters.

In de begroting wordt aangegeven dat er uitvoering wordt gegeven aan de economische agenda. De bestaande en nieuwe bedrijven hebben medewerkers nodig. We gaan dus ook de tekorten op de arbeidsmarkt structureel aanpakken. Een van de belangrijkste punten om werknemers te trekken is de woonomgeving. Bij de ontwikkeling van de nieuwe woonvisie zal het onze inzet in ieder geval zijn om te bouwen naar behoefte EN waar mogelijk een versnelling aan te brengen in het bouwen van deze woningen.

Door de goede verbindingen die we hebben, fysiek maar ook bijvoorbeeld tussen het onderwijs en bedrijfsleven, kan Doetinchem echt de onderwijsstad zijn waar je jezelf levenslang kunt ontwikkelen. Dat maakt dat we een krachtige beroepsbevolking hebben en daardoor ook weer interessant worden voor het bedrijfsleven.

Voorzitter, Ooit gaat de omgevingswet van kracht worden. Het CDA is blij om te kunnen constateren dat er een grote overlap zit tussen hoe wij naar de wereld kijken en de integrale aanpak die Doetinchem heeft als het gaat om de omgevingswet. We wensen de wethouder alvast veel succes voor het moment van inwerkingtreding van de omgevingswet....wanneer dat ook moge zijn.

In de begroting vraagt het college om een startbudget voor evenementen zodat er een solide financiële basis ligt. Behalve gezelligheid en sfeer geeft dit ook weer een impuls aan de maatschappelijke cohesie. We zien in onze dorpen dat die cohesie er van oudsher is, maar zelfs in de stad is dit gelukkig nog herkenbaar bij evenementen als Achterland en het Stadsfeest. Het gevoel van samen toelevens naar- en het delen van gezelligheid willen we met extra grote evenementen verder versterken. Als we in staat zijn om behalve economische spin off ook nog sociale winst uit deze evenementen te halen is het win/win.

Musea kunnen een prima plek hebben in het aantrekkelijk maken van een regio of gemeente. Kijk bijvoorbeeld naar museum More in Ruurlo. Wel is van belang dat we een beetje bij de weg blijven en realistisch naar deze plannen kijken met geloofwaardige inschattingen van bezoekers en businesscase.

De uitdaging voor Doetinchem blijft om die aantrekkelijke gastvrij en verkeersveilige binnenstad te worden en te blijven. De afgelopen tijd heeft er een proef gelopen bij de Amphion garage en Varkensweide om het eerste half uur parkeren gratis te maken. De snelle boodschap wordt hierdoor hopelijk ook in Doetinchem gehaald en onze gastvrijheid, ook voor korte bezoeken krijgt zo wat smoel. Helaas heeft corona de resultaten van deze proef in onze ogen onbetrouwbaar gemaakt. Het CDA wil graag deze proef met een jaar verlengen zodat de resultaten meegenomen kunnen worden bij de nieuw op te stellen parkeervisie. *Via een door ons ingediend en door de gemeenteraad aangenomen amendement is deze wens ook gerealiseerd.*

3. Programma sociale en veerkrachtige samenleving

Voorzitter ik concludeerde bij de algemene beschouwingen al dat het bijzondere tijden zijn en dat we meer behoefte hebben aan minder ik en meer wij.

Als we kijken naar het pakket "impuls bestaanszekerheid" dan herkennen we dat helemaal; De doelgroep van een aantal ondersteuningsmaatregelen wordt groter. Er is blijvende aandacht voor ondernemers die door het ijs zakken. We gaan energiearmoede echt aanpakken in plaats van compenseren en we krijgen een herijking van het meedoenarrangement.

Meedoen moet daar voorop blijven staan en het is goed om te kijken of het aanbod nog aansluit bij de doelstellingen van het meedoenarrangement.

Al deze acties zorgen juist op dit moment voor die extra impuls van bestaanszekerheid voor de meest kwetsbare doelgroepen maar zeker ook voor mensen die daar volgens de huidige definitie net niet onder vallen.

Mijn fractie is blij met de verlaging van de bezuiniging voor de bibliotheek. Wat voor ons als een paal boven water staat is dat dit een belangrijke ketenpartner is en een laagdrempelige faciliteit moet blijven die een grote rol speelt en kan spelen binnen ons sociale domein. Eerder al hebben we als raad de bezuiniging van de deelname subsidie geschrapt. We hebben toen afgesproken dat we wel een hervorming van de deelname subsidie zouden gaan bespreken met alle betrokkenen. De uitgangspunten van het CDA waren en zijn; minder de nadruk op een beloning voor het werven van nieuwe leden, maar de nadruk leggen op ledenbehoud en kadervorming.

We zijn erg benieuwd hoever we hiermee zijn want volgens ons is dat belangrijk om deze middelen zo goed mogelijk terecht te laten komen. U hoort het voorzitter, sport is voor het CDA altijd een

belangrijk onderwerp geweest. We zijn dan ook blij dat de jaarlijkse erfpacht van de schaatsbaan is verlaagd want ook dat zorgt weer voor de continuering van een belangrijke voorziening.

In de begroting komt er meer experimenteerruimte voor Buurtplein. Onderdeel is de extra inzet in het stedelijk jongerenwerk. Dat lijkt mijn fractie een prima plan. Zoals u weet maakt mijn fractie al jaren een punt van het bereik van ons huidige jongerenwerk. Het CDA vindt dat dit meer naar buiten tredend zou kunnen zijn, meer de wijk in. We hebben het gevoel dat er veel meer jongerendoelgroepen bereikt zouden kunnen worden dan nu het geval is. Is de wethouder het met ons eens dat we eens goed moeten evalueren of de huidige aanpak en besteding van middelen ook de meest doeltreffende is en nog het beste past bij deze tijd? We hebben aan het begin van corona een preventieagenda opgesteld. Hoe is het met de uitvoering ervan en moeten we die niet nog eens tegen het licht houden omdat er steeds meer geluiden zijn dat voornamelijk jongeren meer mentale problemen hebben dan voor corona.

Voorzitter mijn laatste punt, Beschermd wonen en een sluitende aanpak verward gedrag worden verder doorontwikkeld. Een goede aanpak is in de eerste plaats fijn voor de cliënten, maar ook belangrijk voor de samenleving om overlast te kunnen beperken. En dat is wat we overal zien in de begroting: We hebben een visie op wat we samen doen, benaderen de samenleving als geheel en niet als allemaal losse groepen die zonder verbinding met elkaar zouden kunnen functioneren. Minder ik en meer wij.

4. Aantrekkelijke, gezonde en duurzame woonomgeving

We hadden het er ook al over bij het programma Doetinchem 2036 en in de algemene beschouwingen, hoofdstuk 1: een aantrekkelijke, gezonde en duurzame woonomgeving is eigenlijk een van de steunpilaren voor Doetinchem 2036.

Er liggen veel uitdagingen; bijvoorbeeld bij het krijgen en behouden van een vitaal landelijk gebied. Ook in de coalitie agenda is aandacht voor die opgave. Laten we er geen doekjes om winden, er komt van alles af op ons buitengebied. Of het gaat om stikstof, klimaatadaptatie, duurzame energieopwekking, opvolging...de uitdagingen kennen we inmiddels. Wat het CDA belangrijk vindt; ga nu bij het benaderen van dat landelijk gebied aan de kant staan van de huidige gebruikers, eigenaren en pachters en gebruik ze ook als start- en vertrekpunt. Je hebt ze namelijk nodig anders kom je nergens. Alleen denk je sneller te gaan maar samen kom je echt verder.

Mijn fractie is blij dat we het mobiliteitsfonds weer uit de mottenballen halen. Eerder vanavond heb ik al aangegeven dat er vaak een valse tegenstelling wordt gemaakt tussen fysiek en sociaal en dat is hier zeker het geval. We zien gewoon ontwikkelingen waar we op in moeten spelen, de elektrische fiets, de elektrische auto en daarnaast moeten we ook gewoon zuinig zijn op onze bestaande wegen bruggen fiets- en wandelpaden.

Voorzitter verkeersveiligheid is niet te onderschatten. Natuurlijk wil mijn fractie dat hier extra veel aandacht naar uitgaat. Aan de andere kant en dat is wellicht geen populaire boodschap, maar zolang er verkeer is en er menselijke keuzes moeten worden gemaakt tijdens het deelnemen aan het verkeer zullen er ongelukken blijven bestaan. Onze taak is dat het risico hierop zo klein mogelijk is. We hebben het de laatste tijd veel gehad over fietsveiligheid in Doetinchem en mijn fractie vindt dat we hier nu echt mee aan de slag moeten en daarom dienen we een motie "Snelle aanpak eenvoudige knelpunten fietsveiligheid" in.

Deze motie werd vervolgens unaniem aangenomen door de raad.

Ja en natuurlijk duurzaamheid en alles wat daar mee samenhangt zoals hittestress, verduurzaming en klimaatadaptatie. Belangrijk onderwerp en hierin is mijn fractie altijd redelijk pragmatisch geweest: Niet teveel bomen kappen voor grote bergen papier maar de schop in de grond. Onlangs lasen we in de krant dat het kleine zonnepark aan de Europaweg voorlopig niet doorgaat. Er zullen vast vele redenen zijn maar dat is in onze ogen nou net een project wat vrij eenvoudig van de grond zou moeten kunnen komen als er wat aandacht en medewerking is. We roepen de wethouder op om zich actief in te zetten om dit zonnepark z.s.m. alsnog te laten realiseren, niet linksom dan rechtsom.

We gaan hier in de raad het verder nog hebben over de kaders omtrent grootschalige energieopwekking. Dat is wat ons betreft ook het moment om te kijken of fondsvorming nodig is, te bespreken hoe we om willen gaan met eigenaarschap, participatie en natuurlijk de afstandsnormen voor windenergie. Onlangs hebben de raadsleden hier in de raadzaal een presentatie gehad van Liander waarin vooral werd aangegeven wat op het moment allemaal niet meer kan. Ik zit daar dan toch met plaatsvervangende schaamte; we jagen inwoners al op kosten maar Liander heeft het net vol zitten, wijst naar de RES en dat dit meer concreet moet worden ingevuld; en de overheid wijst terug naar Liander want het net zit vol. Zo komen we er niet vrienden...aan de slag met elkaar. De CDA-fractie blijft vinden dat we te traag zijn met het oogsten van het laaghangende inmiddels rijpe fruit en er teveel aandacht gaat naar projecten waar de maatschappij nog verdeeld over is, veel capaciteit in gaat zitten en we het laaghangende fruit en de bespaaropgave daardoor in de schaduw laten staan. Zonde want daar is echt de snelle winst te behalen.

Gelukkig zien we ook in de coalitie-agenda en begroting dat er aandacht is voor dit punt en we moedigen het college van harte aan daar vooral de energie in te blijven steken. Gasloos is ook een voorbeeld waar ik dat gevoel nogal bij heb. Prima om het over te hebben maar overal is de conclusie; gaat niet gebeuren als we niet eerst isoleren en bijvoorbeeld eens starten met een hybride pomp. Ga daar dan vooral je aandacht, energie en middelen op richten i.p.v. over 3 jaar tot de conclusie te komen dat gasloos op dit moment bijna niet gaat bij bestaande oudere bouw. Dat wil niet zeggen dat we het er niet over moeten hebben en kansen pakken waar mogelijk, maar het moet wel gaan over wat we NU prioriteit geven.

Voorzitter ik rond af. Vorige week had ik een gesprek met een inwoner die twee jaar geleden nog nee zei tegen zonnepanelen omdat het financieel net niet helemaal rendabel was. Volgende week heeft deze persoon een afspraak met een installateur om de laatste puntjes op de i te zetten voor de levering. Op mijn vraag waarom nu wel en 3 jaar geleden niet antwoorde ze; Het kost me 5 euro per maand, maar als we allemaal de energietransitie tot de laatste euro willen gaan omrekenen komen we er niet, Oekraïne heeft mijn ogen wel geopend. Voorzitter, een goed voorbeeld van minder IK en meer Wij. Ik hoop dat veel mensen zullen volgen.

5. Organisatie en het geld.

We zien dat er veel mensen geworven moeten worden voor onze organisatie; Mijn fractie is hier voorstander van maar we vragen ons wel af of de gevraagde mensen beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt. De aangekondigde HRM manager kan hier wellicht verlichting brengen maar kan natuurlijk ook niet toveren. Onze vrienden van de provincie geven al geruime tijd signalen af dat ze een stuk minder geld gaan uitgeven. Blij zijn we dan ook te lezen dat we een langgekoesterde wens van het CDA in vervulling zien gaan: de subsidieverwerper. Wij hebben het gevoel dat er landelijk en in Europa nog wel wat fondsen zijn waar we aanspraak op kunnen maken.

Ook de interne controle gaan we verder versterken en dat mag ook wel als we kijken naar de recente en iets minder recente historie.

Fouten worden gemaakt door mensen maar ict-systemen zijn er mede om de foutgevoeligheid te doen afnemen, als ze goed functioneren. We zien in deze begroting veel investeringen in ict, laat die investeringen dan ook zijn vruchten afwerpen als het gaat om klantvriendelijkheid voor onze inwoners en het ondersteunen van het minder foutgevoelig maken van onze organisatie.

Zoals overal komt ook in dit hoofdstuk verduurzaming uitgebreid terug. Zo staat er een kostenpost opgenomen voor het energie besparen door het verduurzamen van de eigen panden. De kosten gaan altijd voor de baten uit maar bij energie besparen denk ik ook aan een financieel voordeel en die kan ik volgens mij niet terugvinden in de begroting. Zou de wethouder daar nog kort op in willen gaan.

We gaan een onderzoek doen naar de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Ook mee eens maar eerder vanavond hebben we gewaarschuwd voor papierbergen dus wel een beetje vlot aan de slag nu graag.

Bij het hoofdstuk sociale en veerkrachtige samenleving hebben we het al gehad over het bestaanszekerheid pakket. Ook als we kijken naar de lasten voor onze inwoners is het CDA tevreden. De parkeerkaart blijft 4 euro, de hondenbelasting wordt afgeschaft en ieder huishouden of bedrijf krijgt eenmalig € 100,00 korting op de belastingaanslag. Wat we nog missen is een daling van de afvalstoffenheffing. De geluiden die we horen zijn dat het goed gaat met het afval scheiden in Doetinchem en dat de hoeveelheid grijs afval enorm is afgenomen. We hopen dat we dit goede gedrag van onze inwoners in de toekomst ook kunnen belonen door lagere heffingen. De papierprijs is volgens mij weer enorm goed, reserves zijn op orde, dus laten we niet onnodig gaan oppotten en gewoon teruggeven aan de inwoners als we kostendekkend zijn.

Over reserves gesproken, ook de algemene reserve gaat de goede kant op. Ons weerstandsratio, een technische term die beschrijft hoeveel van onze risico's we in 1x zouden kunnen opvangen is prima. Maar: Toen het slecht ging met onze financiën heeft deze raad deze gezet op een bandbreedte tussen de 0,8 en 1,0. Zodra het weer beter ging heeft deze raad hem verhoogd naar 1,0 tot 1,5.

We lezen nu toch weer een beweging in de begroting die licht voorsorteert op een verdere verhoging.

Voorzitter, in onze ogen is dat echt niet aan de orde. Als we risico's goed weten in te schatten en een goede wegging meegeven is de bandbreedte 1,0 tot 1,5 wat onze fractie betreft prima.

Lang verhaal kort; Houd het gewoon tussen de 1,0 en de 1,5, zorg dat de risico's goed in kaart zijn en wat dan over is gaat of terug naar de inwoners of wordt gebruikt waarvoor het bedoeld is; de gemeente Doetinchem voor ons allemaal mooier, fijner, duurzamer en toekomstbestendiger maken.

In ons verkiezingsprogramma en in de coalitieagenda hebben we het over een maatschappelijke diensttijd. We vinden het dan ook top dat er meer werk van wordt gemaakt. De maatschappelijke diensttijd leert jongeren dat een sterke samenleving betrokkenheid van alle inwoners vraagt. Het versterkt dus de verbinding met de maatschappij, maar ook het besef van normen en waarden. Minder ik, meer wij

Voorzitter ik rond af;

Vanavond hebben we in 5 blokken de hele begroting met elkaar besproken. Dit laatste onderwerp gaat over geld en over onszelf; Alleen het gaat eigenlijk niet over geld en over onszelf; we zijn geen bank, we zijn geen bedrijf. We zijn er voor en door onze inwoners. We zijn er om het elke dag een beetje klantvriendelijker te maken dan de dag ervoor. Om mensen die het even niet meer weten weer op weg te helpen. Om ervoor te zorgen dat onze kinderen en kleinkinderen in een duurzaam Doetinchem kunnen opgroeien, wonen, werken en leren. Om ervoor te zorgen dat bedrijven zich

willen blijven vestigen in onze gemeente zodat onze inwoners werk hebben. Dat vraagt vaak om een belangenafweging en soms moeilijke beslissingen. Niet iedereen is altijd blij of tevreden met de beslissingen die we nemen. We nemen ze in het algemeen belang maar met oog voor de individuele inwoner. Minder ik en meer wij.....